

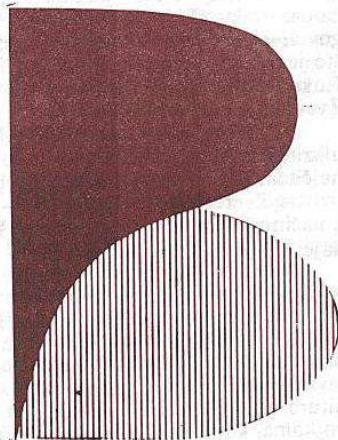

ARKADIJ ARKANOV (1933), ruski sovjetski prozni i dramski pisac, doskora poznatiji čitaocima samizdatske književnosti nego onima koji čitaju časopise i knjige objavljene u SSSR. Povremeno se javljao sa humoreskama na poslednjoj stranici moskovske Literaturne gazete. Sa dve priče je zastupljen u samizdatskom i tamizdatskom almanahu *Metropol*. Roman »Rukopisi se ne vraćaju«, Arkanovljevo prvo javljanje sa većim proznim tekstom, objavljen je u časopisu *Junošć*, sveska za decembar 1986. godine. Naslov romana, pogotovo uz pišečvu žanrovsku odrednicu »nenaučna fantastika«, upućuje na Bulgakovljevo »Rukopisi ne gore«.

nenučna fantastika

rukopisi se ne vraćaju (I)

arkadij arkanov

I

U prostorijama redakcije časopisa »Polje – poljuško« često se osećao miris gasa.

Redakcija se nalazila u nekadašnjim prostorijama za poslužive grofa Jeftimjeva. Odmah posle revolucije ovamo su dovezli dvadeset kreveta i organizovali bolnicu za ranjenike. Kad se završio gradanski rat, i kad je ranjenika počelo bivati manje, krevete su odvezli.

Prostorija je nekoliko godina bila prazna, u jednom stanju, posle toga je pretvorena u dečji vrtić jer se gradsko naselje Muholovska u to vreme značajno povećalo. Nekako u to vreme je u pomnoj prostoriji postavljen štednjak, koji je puštanjem u pogon gasovoda »Saratov – Moskva« zamjenjen gasnim, što je, na kraju krajeva, odigralo sudbinsku ulogu u životu redakcije časopisa »Polje – poljuško«. Ali o tome kasnije.

Uzrok zbog kojeg se u prostoriji redakcije često osećao miris gasa bio je ekonomski objektivan. Grad Muholovska je na sve strane bio čoven po svojoj fabričkoj šibici. U Ojmjakonu, u Blagoveščensku, u Termezu, u Mukačevu, u Singapuru, na Zelenortskim ostrvima, u oslobođenoj Angoli, i čak u specijalnoj prodavnici za osoblje sovjetske ambasade u Vašingtonu, moglo su se naći čuvene muholovske šibice. Zato su one u samom Muholovsku bile veoma tražene, ili po novome – deficitarne. Osim toga, hemijska fabrika »Mendeljejeva tablica« proizvodila je otrove protiv buba-švaba, stenica, mrava, miševa, pacova, vukova i izvozila ih u Australiju u kojoj su njima trovali zečeve, koji su se ludo razmnožavali. Otrovi su imali oštar specifičan miris, što ih je činilo pogodnim za dezodoranse. Iz poznatih razloga otrovi dezodoransi su takođe bili veoma traženi i bilo ih je nemoguće nabaviti.

Moglo bi se postaviti pitanje šta je zajedničko između mirisa gasa u redakciji »Polje – poljuško«, šibica i otrova – dezodoransa? Evo. Časopis »Polje – poljuško«, kao i bilo koji časopis koji drži do sebe, imao je toalet, u kojem, stvarno, nije bilo dezodoransa. Dezodorirajući efekat proizvodio je oštar dim iz buktinje od rukopisa koji nisu primljeni. Ali zbog nedostatka šibica redakcijska korpa čuvana je kod čuvarke Anje, koja je, da ne bi svaki put uznemiravala službenici, svakog dana u deset sati palila gasni plamenik. I bilo je dovoljno da u prostorije redakcije uđe neki saradnik, ili, ne daj bože, autor, a nastala pröma je gasila plamen na gorioniku, posle čega je Anja, osećajući miris gasa, isla u pomoćnu prostoriju i ponovo palila gorionik, mrmljajući uobičajeno: »Za tren oka čemo odleteti do sto davola!«

II

Aleko Nikitić sedi u svojoj fotelji, zavaljen u naslon, levu ruku je zabacio pod glavu, ispruzio je noge i kroz zube siće »s-s-s«, što znači: ništa, sve je kao i obično. Sve je onako kako i mora biti. Časopis izlazi, tiraž raste, kritike nema. Indej Gordejević je na mestu. Damenliben je uslužan. Unuci je treća godina. Lepa devojčica Mašenjka. Riđa. Dovoljno je da deda dode sa posla, a ona mu se penje na kolena i nežnim ručicama mu golica čelavu glavu. S-s-s. Aleko Nikitić prelazi desnom rukom po glavi. Polja se nepromišljeno udala za violinistu. On je, naravno, normalan momak, ali kakva je to profesija? nije Ojstrah. Bar je unučica divna. Oborili su Mišku na pod i otkinuli mu šapu. Aleko Nikitić dohvati telefonsku slušalicu.

– Rapsode Murgaboviču? Zdravo, mili! Doći će ti jedna dama. Kći jednog mog druga iz vojske. Ja je šaljem. Spremi joj par boćica kavijara. Šta imaš zanimljivo? Finske? Ostavi nekoliko tabli. Moja Glorija je obožava. Hvala, mili. Slušaj, Rapsode Murgabovo-

viču, da se pojaviš kod nas sa člančićem, a? Opevati trgovackog radnika. Mislim da je baš sada vreme. Poslaču ti Sveršenskog.

Aleko Nikitić spušta telefonsku slušalicu. S-s-s. Kći druga iz vojske. Rapsod Murgabovič zna da je Polja moja kći. Pazi se na norme. Ali Mašenjki su potrebbni vitaminii. Aleko Nikitić gleda kroz prozor. Biće vrućina. Vrućina. Vidi kako ljudi pretrčavaju sa jedne strane ulice na drugu skačući ispred automobila. Misli: toliko žure na drugu stranu kao da ih тамо čeka potpuno drugi život. S-s-s. Šta je Teodore? To se slikar Damenliben pojavljuje u kabinetu. Bez kucanja ovamo mogu ulaziti jedino zamenik Indej Gordejević i Damenliben. Damenliben je za vreme rata bio intendant, i od tog vremena pati od kategoričnosti svoga rasudivanja.

– P-p-p-poz... – Damenliben pokušava da se pozdravi.

– Pozdravljam vas, Teodore. Šta se desilo?

Damenliben najednom prestaje da zamuckuje i ispaljuje u jednom dahu:

– Slušajte, Nikitiću! Moja žena Neli, divna pametna žena, tašta mi ima upalu vena, odvezao sam je u bolnicu. Pećonki je neko u razredu napunio torbu kažem ja sam ratni veteran po meni je to tema za naš časopis štene zagađuje svuda kako vam se svida pucali su u rimskog papu ne verujem da je on Turčin Nikitiću trebalo bi da se odmorite preplatili ste se na »Ameriku« pozajmite petak u delikatesu daju krmenadle...

Aleko Nikitić voli kad ga oslovljavaju Nikitić.

– Teodore, pozajmiću vam petak, ali šta ste vi tamo nacrtali za priču Gajskog? Zašto drvoseče imaju onako duge noseve?

– Slušajte, Nikitiću! Moja Neli pametna žena sa ukusom sećate se Sjfterta komandir mi je bio hohol (hohol – podsmešljiv naziv za Ukrainera, prim. prev.) juče smo popili tri metka su izdavili iz taticе kod naše Anje se pojavio muškarac da mi je teško da skratim noseve slušajte Nikitiću dajte još tricu pa ču vam dugovati devedeset šest kuće svuda zagađuje...

– Ne dam, Teodore. A noseve skratite.

Damenliben nestaje. Aleko Nikitić iza vrata čuje poznati kratki smeh i mučno šuštanje ženskih čarapa. To hodnikom prolazi daktilografska Olja. Olječka. Oljuška. Oljujla. Uđite, Olga Vladimirovna. Sedite. Ona sede. Noga preko noge. Izazivajuće. Aleko Nikitić gleda u ugao kabineta da ne bi video Oljine čarape. Uh, Olja! Kako ste, Olga Vladimirovna? Aleko Nikitić zaključava vrata kabinet. Olja Vladimirovna, kako ste? Ona jako liči na njegovu prvu ženu Simu. Kako je voleo Simu! Ona je imala istu takvu kosu, pravu, isto tako meku.

Ali u kabinet ne ulazi Olja, Olječka, Oljuška, koja tako liči na Simu, Simočku, Simulju. Sve se to privida Aleku Nikitiću, sanja. I on pesnicom udara po svojoj čelavoj glavi, tako pokušava da otera uspomene koje ga obuzimaju... Ah, Simo, Simočko! Lane moje uzdratalo! Ženo moja jedina! Gde su twoje opore usne, oskorušo moja slatka!... Snašlo je njenog oca, lekara, u svoje vreme, da postane »ubica u belom mantilu«... Tada su ozbiljni ljudi posavetovali Aleko Nikitiću da prekine sa Simom, Simočkom, zato što ne priliči njemu, čovek potrebnom i korisnom, da dobrovoljno kompromituje sebe... a ona nije shvatila da je nije izdao, odbacio Aleko Nikitić, nego da je samo postupio po razumnoj nužnosti. Uzalud, nije shvatila...

Aleko Nikitić se lupa pesnicom po čelavoj glavi i sećanja ga malo popuštaju. Ponovo skida telefonsku slušalicu. Glorija? Danas neću poći sa svima na ručak. Čekaj kod kuće. Spušta slušalicu. Glorija sve razume. Mudra žena. S-s-s.

Uskoro će jedan sat.

S-s-s. Glorija je već sve pripremila. S-s-s. Mašenjka šeta s dadijom. S-s-s... Vreme je da pode...

Tog trenutka se otvaraju vrata i ulazi neznanac. Mlad čovek, kratko ošišan, s plavim buljavim očima, Aleko Nikitić ne može da mu odredi socijalno poreklo. Možda radnik, možda fudbaler, možda učitelj... i u rukama drži svesku. U crnim kožnim koricama. Aleku Nikitiću bez razloga postaje neprijatno, kao da u njegov život, u njegovo telo ulazi nešto tude, neprijatno i hladno. Zašto je ovaj tip ušao bez kucanja? I kakvu to svesku drži u rukama? Rukopis? Rukopise ne čitam. Za to postoji odeljenje proze. Tu je Zvercov, tu su konsultanti.

— Ko ste vi? — pita Aleko Nikitić što može strože. — Zašto ulazite bez kucanja? Šta vam je to u rukama? Rukopis? Ja rukopise ne čitam. Za to postoji odeljenje proze. Bili ste kod Zverceva?

— Zvercev ispravlja Sartra, — smireno govori nepoznati autor i načinivši dva koraka, na sto spušta rukopis. A zatim značajno dodaje: — Mora se doći kod vas.

Aleko Nikitić je video mnogo autora. Slali su rukopise poštom sa drugim propratnim pismima, sa detaljnim životopisom, sa nabranjem nagrada, ranijih objavljanja i, najvažnije, sakaćenja. Slali su preko žena i poznanika sa molbom da se postupa pažljivo, nagoćeštavali su odgovarajuće usluge u slučaju objavljanja, pokušavali su da podmitne — od jermenskog konjaka sa tri zvezde do garniture nameštaja. Nemilosrdni satiričar Gajski je sablažnjavao devojkama, kojih ima, po njegovim rečima, više nego američki pevač Džekson. Ali ovakvu odlučnost Aleko Nikitić je prvi put sreća.

— Trenutak, — kaže on, — bar ste kod Zverceva zaveli vaš rukopis?

— Zvercev ispravlja Sartra, — kao i ranije smireno odgovara autor.

Aleko Nikitić telefonira Zvercevu:

— Ispravljam Sartra, — kaže ovaj. — Hoću večeras da dam Olli da prekuca.

Aleko Nikitić razmišlja o dijalektici i o Sartru, koji je prešao slavan put od sluge sumnjičnog pravca, nazvanog egzistencijalizam, do čuvenog aktiviste francuske i svetske kulture, kojeg danas ispravlja Zvercev — rukovodilac odeljenja proze muhoslavskog časopisa »Polje — poljuško«. Vreme se kreće, kreće. Samo kuda? Aleko Nikitić hoće da kaže autoru da je »Polje — poljuško« ozbiljan časopis, a ne dubrište, i da je autor još sviše mlađ, i zelen, i da bi trebalo da bude malo skromniji... Ali, na čuđenje Aleka Nikitića, autora više nema. Nestao je, a Aleko Nikitić nije primetio kako... Aleko Nikitić mahinalno otvara svesku u crnom kožnom povezu i na prvoj stranici čita:

»Ispruživši se pod purpurnim pokrivačem madrant je hrkao. Sunce koje se podiglo nad morem bledo šafranastim zracima je udaralo u gliste ljubičaste zavese, koje su skrivale madranta od sveta i čuvale njegov noćni san. I što se sunce više podizalo nad morem, to je u mandrantom spavaonici blistavije nastajala iluzija upaljene, iz pravca zavesa, krvave zore...«

— Nije o proizvodnji, — glasno kaže Aleko Nikitić i baca svesku u tašnu.

Zatvara prozorčić, oblači mantil, zatvara vrata, ključ od kabineta daje Anji i upućuje se u pravcu kuće.

III

Nemilosrdan satiričar Arkan Gajski katastrofalno je počeо čelaviti još u sedmom razredu gimnazije, a to je bilo predmet podstoma i podrugivanja kolega i koleginica. O uzrocima čelavljenja se svašta šuškalo, ali nešto konkretno niko nije znao. Istovremeno se u Gajskog smanjivao nos, a to je dolilo ulje na vatru pretpostavki i domišljanja. Kompleks manje vrednosti koji se razvio predodredio je njegov izlazak na stazu nemilosrdne satire, za šta je već tada imao izražene sposobnosti.

— Celavi! Celavi! Živi s pacovom! — govorili su mu prijatelji.
— Pogledaj sebe! — parirao je nemilosrdni satiričar.
— Za ekskurziju dva rublja po nosu, — objavljuvao je voda.
— A Gajski pola rublja.

— Pogledaj sebe! — parirao je Gajski.

Postepeno je došao do zaključka da ga okolina baš ne voli. Valjda reći da to nije bio, pogrešan zaključak. Život u takvim uslovima nije baš priyatjan, zato je Arkan Gajski za sebe izveo formulu: ne vole zato što zavide.

Prozvali su ga nemilosrdni zato što u svom stvaralaštvu nije imao milosti ni prema kome: ni prema ženama, ni starcima, ni deci. Posebno je mrzeo nedostatke i ostatke prošlosti. Kad je u Muholovsku poskupela kafa, na jednoj književnoj večeri je sebi dopustio riskantnu šalu, ispričao je ovu bajku: »Pop je imao psa, jako ga je voleo. Ali ga je ubio jer pas je kutiju kafe pojeo.«

Zalutavši, posle dugog sastanka, na njegovo veče predsednik muholovskog izvršnog komiteta je pitao svog zamenika: »Odakle je ovo strašilo?« Zamenik je slegao ramenima, ali predsednikove reči po Gajskog nisu bile bez posledica. Do kraja života nije uspeo da postane član muholovskog odeljenja Saveza pisaca iako je tu svako priman: i Bestijev, i publicista Vovc, i pesnik Kolbasko.

»Zavide — ponavlja je Gajski. — Svi zavide!«

— Lako je napisati »Rat i mir«, — govorio je publicisti Vovcu, koji je za sto pedeset grama satima mogao slušati Gajskog, a za još sto pedeset u svemu se sa njim slagao. — A ti pokušaj da stvorиш kad te guše... .

Gajski je bio raznovrstan. Ne samo da je čitao svoje priče i feljtone, nego je i svirao, pevao poskočice koje je sam sastavljao.

Muholovljani su ga cenili i išli su na njegove večeri, kao na bradatu ženu. Sa njim je stvarno prijateljevao slikar Damenliben, kojem je Gajski uvek pozajmljivao novac, sa uzdahom, ali je pozajmljivao, a Damenliben je zato sa zadovoljstvom ilustrova satirične priče Gajskog, koje je ovaj na kile donosio u časopis »Polje — poljuško«. Evo o čemu se radilo: ako se Damenliben privihatio da ilustruje nečiju priču, ona je sigurno bila objavljena. Nekad skraćena na polovicu, nekad su ostajala samo dva reda, ponekad je objavljena samo Damenlibenova ilustracija, ali je ipak izlazila, zato što je Damenlibena Aleko Nikitić voleo i poštovao kao talentovanog slikara, zato što se uvek interesovao za Glorijino zdravlje i slagao se Alekom Nikitićem da je Polja mogla sebi naći zanimljivijeg čoveka od violiniste u muholovskom dramskom pozorištu.

Nemilosrdni satiričar Gajski imao je još jednu, već pomenu strast — devojke. Tako je on nazivao sve osobe suprotog pola bez obzira na uzrast. Period lova na devojke u Arkana Gajskog se delio na dva velika odreska: lov na kupači kostim i lov na zajednički život.

Lov na kupači kostim počeо je u onom zlatnom periodu za preduzimljive ljude, kad naša laka industrija, osvojivši proizvodnju crnih porodičnih gaća, još nije znala šta je to kupači kostim. Ako se govorii istina, taj period se ni sad nije završio. Puštanjem u eksploataciju muholovskog akumulacionog jezera, pitanje kupačeg kostima je za lokalne žene izbilo u prvi plan. Nekako tada, u Moskvi na izletu, Arkan Gajski je u prodavnici »Vanda« za 18 rubala i 50 kopejki nabavio poljski kupači kostim s leptirima. Taj kostim je prvo bio namenjen tada neudatoj kćer Aleka Nikitića, za kojom je Gajski tada jurio, ali kad je, vratiti se iz Moskve, nemilosrdni poklonik saznao da je Polja gnevnom Peru satiričara predstavila gudalo violiniste, darivanje je otpalo i kupači kostim je čekao bolja vremena. Jednom, pozavši k sebi u goste, pod izgovrom da joj čita svoja besmrtna dela, lakovernu laborantkinju iz hemijske fabrike, Gajski ju je počeо napadati pokušavajući da je poljubi u uvence. Kao odgovor na to lakovernu, ali ponosna laborantkinja, koja je u »Mudrim mislima« pročitala čuvenu misao »Umri, ali ne dalj poljubac bez ljudi«, obavestila je satiričara da za poljubac bez pitanja sleduje šamarčina. Tada, izgubivši, očigledno, razum, Gajski je pred nju izneo kupači kostim s leptiricima, iznevši, kao usput, prepostavku da ta stvar mora odgovarati laborantkinjinom licu. Lakoverna, ali kao i ranije ponosna devojka, zamolila je muškarca da se udalji i počela se presvlačiti. Gogoljev sledbenik se povukao u drugu sobu, ali tokom procesa presvlačenja je virio kroz nepotpuno zatvorena vrata: »Prema licu! Prema licu! Jaoj, kako je prema licu!« Ponosnoj, ali lakovernoj devojci kupači kostim se toliko svidio da ga čak nije skidala, nego, naprotiv, obukavši haljinu počela se pripremati za odlazak kući, motivišući svoj odlazak poznim satima i ranim ustajanjem zbog odlaska na posao. Ali ovde je raspat-

Ijeni rasipnik pokazao tvrdičluk i zahtevao je da kupači kostim odmah bude skinut, jer on nema nemeru da daje poklone bez proušluge, jer to je skupa stvar, italo-francuska, i košta dvesta rublja. Laborantkinja je pobesnela, skinula je kupači kostim i, prelazeći na »vi«, pred odlazak žučno rekla: »Eh, vi! Baš dobro govore o vama!«

Tada je Gajskom sinula srećna ideja. Od tog trenutka svakog devojci, koju je zvao u goste, posle čitanja priča i razmišljanja o teškoj sudbini satiričara iznošen je kupači kostim. Za vreme probe, kao uz put, u sobi se pojavljivao uspaljeni Zoščenkov učenik u kupačim gaćicama sa zlatnom ribicom i nudio svoje usluge. Ako je kostim odgovarao, a odgovarao je svima pošto je bio rastegljiv - ljubiteljke satire imale su dva izlaza: ili da, poverovavši u ljubav na prvi pogled, uzmu poklon, ili da plate dvesta rubalja. Ali fatalno je što ni jedan izlaz nije bio prihvatljiv, i kupači kostim s leptirima ostajao je kod domaćina, a domaćin je, posle toga, čitav sat ostajao pod hladnim tušem, ponavljajući ljutito: »Zavide! Svi zavide!«

A jednom je Arkanu Gajskom uspelo da nagovori vrlo inteligentnu glumicu iz dečjeg pozorišta, sa bistom za prsluče broj šest, da dođe na književno veče. Ubedivši je da je sudbina satiričara bezizlazna i ugostivši je čašicom portvejna i bombonom »južna noć« u plavom omotu, Gajski je pred njom raširio kupači kostim.

- Uzimam! - bez kolebanja je rekla - inteligentna glumica i ubacila je kupači kostim u tašnu.

Gajski, ko zna kako se našavši u kupačim gaćicama sa zlatnom ribicom, najednom je počeo skakati na nju, pokušavajući da dohvati uvence. Ali inteligentna glumica ga je munula u pleksus i odgurnula ga sa rečima: »Ne danas, ludice!«

- Uzimate ili ne uzimate? - pitao je Gajski ustajući s poda.
- Uzimam! - odgovorila je.
- Dvesta! - suho je izgovorio pisac.
- Uzimam! - ponovila je Crvenkapica.
- Čekom! - precizirao je satiričar. - To mi je uspomena od majke.

Položivši četiristotine rubalja, obračunavajući jedan prema dva za ček, vlasnica kupačeg kostima je predložila torbaru da posete muhoslavski večernji restoran, da zaliju kupovinu, vaskrsavši time u Gajskom nadu, koja se bila ugasila. Ali u restoranu se pokazalo da Dujmovačka piće kao konj, da je pride za njihov sto seo vaterpolo tim fabrike Šibica, od kojih su sedmorica bili devojčini prijatelji. To veče je Gajskog koštalo četiri stotine sedamdeset šest rubalja, ne računajući razbijeno posude i uvrede na njegov račun. Tako se za njega završio period lova na kupači kostim, koji je preplvio u period lova na zajednički život. Ali taj period je za nemilosrdnog satiričara ostao nezavršen, za šta su, takođe, postojali odredeni uzroci.

IV

U veče dana kojeg je nepoznati autor uvalio Aleku Nikitiču svesku u crnom kožnom povezu Arkan Gajski je večerasa sa daktilografkinjom Oljom, loveći je na zajednički život. Večera se odvijala u jeftinom, zato Gajskom omiljenom kafeu u blizini redakcije. Neočekivano se za stolom pojavio slikar Damenliben.

- Z-d-r-r-r... - počeo se pozdravljati Damenliben.
- Zdravo, Teodore - tužno je rekao Gajski znajući čime će se sve završiti.

- Slušaj - Damenliben je savladao strah - ti znaš Nelu ona je umna žena taštu sam prevezao na daču zdravo Oljice kod kuće je sve u redu Arkulja kako ti se sviđa zarađuje jer radom daj mi petak i biću ti dužan šezdeset devet za čist račun paša svuda zagaduje zdravo Oljice...

- Teodore, ilustrovaš si moju priču?

Damenliben je gurnuo petak u džep.

- Nameštaj je poskupeo ti znaš moju Nelu trebalo bi da se oženiš zdravo Oljice od tebe je ovaj žigolo odvisio Od-d-d-laže se tvoja priča telefonirao je Aleko priprema se jubilarni broj pašva svuda zagaduje kod njega je rukopis neorganizovan doneo ga je neki plavooki momak Gloriji se jako dopada Oljuha autor kod tebe nije navraćao.

- Ne - odgovorila je Olja, čitav dan sam prekucavala članak Sverščenskog o istoriji Muhoslavskog. Za jubilarni broj.

- Mlad, plavook - nastavio je Damenliben - ni prezimena ni adrese Turci su sasvim pomahnitali nagadaju ko je tata uzeo sam petak od tebe? Peći su dobro napunili torbak Oljuha mistika o nekom mad-d-d-d-rantu...

- O madranu? - živnuo je Gajski. - Ako je to momak sa kojim su hteli da me upoznaju u Moskvi, onda je to sin vrlo velikog čoveka... Davali su mi da čitam... Rekao sam tada da je to genijalno, a u stvari je mutljavina. Dosadno i bez satire... Bunčanje a la Markes... Ali čiji je to sinčić... Reci Aleku Nikitiču.

- Ako bude išlo ilustrovaču sećaš se čiji je sin ti znaš moju Nelu...

- Nisu mi rekli čiji je, ali nekog odande... Pasja glupost. Prozu svako može pisati, neka, pokušaj da napišeš kad te guše!...

- Arkane Garjeviču, bolje ispričajte vic - rekla je Olja milujući Gajskog po ramenu.

Gajski je taj gest ocenio kao avans, količina adrenalina u njegovoj krvi je naglo porasla, i on je, ulazeći u lik junaka anegdote, zakrešao kao lutka Petruška:

- Jednom jedan Englez odluči da drugom Englezu pokaže svoj zamak. »Evo ovde - govori on - živi moja posluga. Ovdje primam goste. Ovo je moja trpezarija, ovo mi je radna soba, ovo mi je spavača soba...« Otvara vrata spavaće sobe i vidi da pored njegove žene spava nepoznat muškarac... »A ovo je moja žena.« »A ko je to pored nje?« pita drugi Englez. »Pored nje sam ja.«

Olja se nasmejala, a Gajski je to iskoristio i poljubio joj ruku.

Teodor Damenliben je mutno pogledao Gajskog, pokušavajući da osmisli ono što je čuo. Zatim, odbacivši to nekorisno angažovanje, obrati se satiričaru:

- Petak si mi dao? Oljuha baš je smešno slušaj Arkulja kupy mi sto grama k... k... k...

- Maj savesti, Teodore - gotovo se izbezumio Gajski. - Dao sam ti petak.

- A ti-i si mi gao dao? - iskreno se začudio Damenliben. - Paša svuda zagaduje idem telefoniraču Nikitiču zdravo Olja ah sa tobom sam se pozdravio...

Damenliben ih je ostavio na miru.

- Olja Vladimirovna, ne biste li prošetali malo po vazduhu? - rekao je Gajski. - Mogu vas pozvati k sebi. Napisao sam novu priču »Arhimed i kupatilo«. O nedostacima snabdevanja vodom. Ako objave, nekom neće biti svejedno.

- Arkane Garjeviču, sutra u devet moram u redakciju - meko je odbila Olja. - Drugi put, dobro?

Arkan Garjevič je spustio glavu.

- Olja Vladimirovna, s vama imam ozbiljne namere. Vi i ja smo dve polovine jedne posude, koja se zove sreća. Bačeni smo u okean trivijalnosti i nekomunikabilnosti i ne dolazimo do obala do kojih bismo hteli. Olja Vladimirovna, hajdemo k meni, čitaću vam. Vi i ne pomišljate kako je teško baviti se satirom. Svi zavide. Svi...

Olja Vladimirovna je uzdahnula.

- Znate li vi ko je gnjavator? To je čovek kojem je lakše pustiti nego ga odbiti.

V

U osam sati uveče Aleko Nikitič ulazi u lift i pritiska dugme šestog sprata. U tašni mu je materijal o istoriji grada Muhoslavskog, koji večeras mora pročitati i uneti nužne ispravke, a glava mu je puna misli o jubilarnom broju. Tako se nezgodno nagomilava jedno na drugo: i sedam godina od osnivanja časopisa, i hiljadu dvesta godina Muhoslavskog, i godišnjica onog značajnog dana kojeg je Muhoslavsk postao pobratim australijskog grada Kanbere. Da, i u okviru tog pobratimstva u okviru kulturne razmene dolazi urednik kanberskog časopisa »Dijalog« gospodin Bedejker, kojeg će trebati primati i nositi se sa njim na visokom nivou. Uopšte, posla preko glave.

Ulazi u stan i zatiče Gloriju za svojim pisačim stolom. Upaljena je stona lampa. Na njenim kolenima drema ljutiti kokelšpanjel Danton. Aleko Nikitič skida mantil, uvlači se u domaće papuče i prilazi Gloriji.

(nastaviće se)

Sa ruskog:
Aleksandar BADNJAREVIĆ